

IN DEZE NIEUWSBRIEF

INTERNATIONAAL

FNV-bijeenkomst 100 jaar internationale samenwerking voor eerlijk en veilig werk

1

NIEUWS UIT BRUSSEL

Piecing the European puzzle together.

2

Nieuwe Europese Commissie treedt later aan

4

EU lidmaatschap Balkan landen wordt doorgeschoven

4

EVV Executive Committee

4

De nieuwe Brexit deal: wat zit erin en hoe staat het met werknemersrechten?

5

AGENDA

7

INTERNATIONAAL

FNV-bijeenkomst 100 jaar internationale samenwerking voor eerlijk en veilig werk

Kom op 22 november naar onze bijeenkomst en laat je inspireren

Graag nodigen we jullie uit voor de internationale dag die FNV op vrijdag 22 november gaat organiseren. Het thema van deze dag is "100 jaar ILO".

Deze jaarlijks terugkerende dag organiseren we binnen de FNV voor (kader)leden, bestuurders, collega's en vrienden van buiten. Tijdens de internationale dag willen we aandacht schenken aan een relevant en actueel internationaal vakbondsthema. Dit jaar is dat dus het **100-jarig bestaan van de ILO**. We gaan daarbij in op de betekenis van de ILO voor werknemers in Nederland, maar ook de betekenis van de FNV voor de ILO. En verder besteden we aandacht aan de "Toekomst van Werk", het centrale thema van de ILO dit jaar. We laten in workshops zien op welke manier de FNV de uitdagingen voor de Toekomst van Werk oppakt.

Kom ook en laat je inspireren!

- Datum: vrijdag 22 november 2019
- Locatie: FNV Centraal Vakbondshuis, Hertogswetering 159 in Utrecht
- Tijd: 10.00 – 15.00 uur, aansluitend borrel

[Hier](#) vind je meer informatie

Voor de mensen die zich al hebben aangemeld via Lucia Lapar, via deze link kan de workshops van je voorkeur aangeven, mocht je dat nog niet gedaan hebben: www.fnv.nl/100jaarilo.

Hopelijk tot ziens op deze bijeenkomst.

NIEUWS UIT BRUSSEL

Piecing the European puzzle together.

De Europese Economische Ruimte (EU + Liechtenstein + Noorwegen + IJsland) telt momenteel 31 landen. Elk van die landen heeft zijn eigen systeem van *Industrial relations* (alles wat te maken heeft met vakbonden, Cao-onderhandelingen, medezeggenschap, etc.).

En elk van die landen heeft ook zijn eigen transposities van Europese Richtlijnen, zoals die voor Europese ondernemingsraden (EOR). Voor de op deze laatste richtlijn gebaseerde EOR's (momenteel ruim 1100) en hun begeleiders betekent deze verscheidenheid aan systemen een extra uitdaging naast de bestaande cultuurverschillen tussen de landen, bedrijfscultuur, etc.

Dit levert voor veel EOR's een – soms onontwarbare – puzzel op. Vakbonden en vakbondstrainers kunnen EOR's en EOR-leden helpen om met deze puzzel op een goede manier om te gaan.

In het najaar van 2019 heeft het Europees vakbondsinstituut (ETUI) samen met de Ierse vakbond SIPTU een workshop over deze puzzel georganiseerd: “*Piecing the European puzzle together*”. Belangrijke doelstellingen van de workshop waren o.m. het aankweken van begrip voor de problematiek van de verschillende systemen en het opzetten van een netwerk van vakbondstrainers voor EOR's in de EER-landen. De workshop vond van 1 tot en met 3 oktober 2019 plaats in het conference centre van de tripartiete onderzoeksorganisatie Eurofound in Dublin. Vakbondstrainers uit 13 landen van de EER namen deel aan deze workshop, die werd geleid door Bruno Demaitre, education officer bij ETUI, en ETUI-trainer Vidia Ganase. Als organisator van activiteiten voor EOR's in Nederland heb ik aan deze workshop mogen deelnemen. Omdat de workshop ging over belangrijke ontwikkelingen in en belangrijke informatie over beïnvloeding van besluitvorming in multinationals, onderstaand enkele indrukken van de workshop.

Op de eerste dag werden de deelnemers welkom geheten door een vertegenwoordiger van gastheer Eurofound. Enkele onderzoekers van Eurofound gaven daarna informatie over belangrijk onderzoek dat Eurofound enkele jaren geleden gedaan heeft naar Europese medezeggenschap (*"European Works Council developments before, during and after the crisis"*) en dat zij momenteel doen naar *"social dialogue and HRM practices in multinational companies"*.

De workshop zelf bestond uit een afwisseling van plenaire sessies en bespreking van belangrijke onderwerpen in een Worldcafé. In de plenaire sessies werden presentaties gegeven door deskundigen en werd per land door deelnemers uitleg gegeven over de huidige situatie m.b.t. vakbondstraining voor EOR's in hun land. Ook was er een panel debat over *the view of our "customers"*, waarbij EOR-leden en vakbonden hun ideeën en praktijken deelden met elkaar en met de deelnemers.

Bruno Demaitre startte de workshop met een overzicht van de trainingsmogelijkheden die ETUI momenteel biedt voor (leden van) EOR's. Daarbij gaat het zowel om digitale training (online course) als om "fysieke" trainingen, variërend van basistraining over EOR, wetgeving, rechten, etc. tot specifieke aandachtsgebieden, zoals het interpreteren van financiële informatie, consultatie bij herstructurering van bedrijven, taaltraining, etc.

Op het world wide web biedt ETUI veel uitstekende informatie aan over Europese medezeggenschap, o.m. een database waarin een groot aantal bestaande EOR-overeenkomsten beschikbaar is voor iedereen (ewcdb.eu) en een website waarop informatie over werknemers vertegenwoordiging in bredere zin beschikbaar is (worker-participation.eu). Op die laatste website is ook goede informatie te vinden over de industrial relations systemen van de Europese landen.

ETUI-onderzoeker Stan De Spiegelaere ging vervolgens in op de bestaande trainingspraktijk voor EOR's aan de hand van het onderzoek dat ETUI in 2018 heeft gedaan onder een groot aantal leden van EOR's (op 15 november 2019 komt Stan in Utrecht de resultaten van dat onderzoek toelichten aan Nederlandse EOR-leden in een EOR-netwerkbijeenkomst). Ondanks het bestaan van wettelijke rechten op training sinds de herziene richtlijn van 2009, is er nog steeds een groot aantal EOR's (bijna 40%) dat helemaal geen training krijgt. Bij het selecteren van trainingen en trainers speelt het management nog steeds een grote rol. Er is wel sprake van grote verschillen tussen de EER-landen en tussen vakbondsleden en niet-vakbondsleden.

Bruno Demaitre gaf verder uitgebreide informatie over de wijze waarop werknemers vertegenwoordiging in de EER-landen is geregeld, met aandacht voor overeenkomsten en verschillen. In een aantal EER-landen bestaat wetgeving voor "works councils", in alle overige landen zou ten minste een transpositie van EU Richtlijn 2002/14 (informatie & consultatie) moeten bestaan. De effecten van die richtlijn zijn nog zeer wisselend in de verschillende landen. Bij de vertegenwoordiging van werknemers in de bedrijven loopt de schaal van alleen (sterke) vakbonden tot alleen ondernemingsraden (of helemaal niets). Het aanwijzen/kiezen van EOR-vertegenwoordigers is gekoppeld aan de wetgeving van de afzonderlijke EER-landen en varieert daardoor ook van aanwijzing door de vakbonden tot aanwijzing door een ondernemingsraad en in sommige gevallen rechtstreekse verkiezing door alle werknemers in een land. De praktijk is in een aantal bedrijven echter anders dan de wetgeving aangeeft. In sommige landen worden EOR-vertegenwoordigers regelmatig aangewezen door management of HR-afdelingen. Medezeggenschap via toezichthoudende organen (werknemerscommissarissen) komt in een aantal landen voor en heeft daarbij verschillende gedaantes. De organisatiegraad (percentage mensen dat lid is van een vakbond) verschilt van meer dan 55% in Denemarken, Finland en Zweden tot minder dan 15% in landen zoals Frankrijk, Polen en de Baltische staten. Overigens betekent een lage organisatiegraad niet per definitie dat de vakbonden daardoor ook weinig macht hebben (voorbeeld: Frankrijk).

In de groepsactiviteiten (Worldcafé) werd o.a. aandacht besteed aan de overeenkomsten en verschillen tussen de industrial relations systemen van de aanwezige landen (*a flavour of training practice*), aan de wijze waarop vakbonden en ETUI/ETUC met elkaar samenwerken om EOR's optimaal te trainen en te positioneren en aan de wijze waarop we vanuit de vakbonden in de verschillende landen met elkaar kunnen samenwerken en van elkaar leren (*assembling the puzzle*).

De workshop was een goed begin om met de Europese puzzel aan de slag te gaan, maar verdient zeker opvolging en uitbreiding. De deelnemers uit de verschillende landen konden goed met elkaar werken en ideeën uitwisselen (alleen enkele Polen hadden vertaalfaciliteiten nodig) en hebben veelal ook de intentie om contact te blijven houden met elkaar en met ETUI. Natuurlijk was het jammer dat minder dan de helft van de EER-landen in de workshop vertegenwoordigd was.

In vakbonden in sommige landen (o.m. België, Denemarken, Duitsland) zijn al goede trainingsfaciliteiten voor EOR's en EOR-leden aanwezig, soms met een nadruk op bepaalde bedrijfssectoren. Daartegenover staan landen waar nog nauwelijks iets ontwikkeld is. In een aantal gevallen gaat dit samen met een geringe aanwezigheid of het ontbreken van hoofdkantoren van multinationals en weinig EOR-leden in een land. In Nederland ontbreekt de trainingspraktijk voor EOR's in de vakbonden zelf. Wel wordt bij de FNV uitgebreid samengewerkt met de EOR Service van SBI Formaat (die voortkomt uit de FNV) en is er een EOR Netwerk dat ten minste twee keer per jaar samen met de EOR Service van SBI Formaat een themabijeenkomst organiseert.

Nieuwe Europese Commissie treedt later aan

De nieuwe Europese Commissie onder leiding van Ursula von der Leyen zal niet per 1 november aan het werk gaan. Er zijn immers drie lidstaten die hun Eurocommissaris door het Europees Parlement nog niet goedgekeurd hebben: Frankrijk, Hongarije en Roemenië. Dus de Commissie Juncker zal nog iets langer door moeten werken tot 1 december hoogstwaarschijnlijk. Het Europees Parlement heeft aangedrongen dat de nieuwe commissie zo snel mogelijk aantreedt.

Frankrijk, Hongarije en Roemenië moeten aan von der Leyen 2 namen voor een kandidaat-commissaris doorgeven en vervolgens moet die nog een hoorzitting in het parlement 'overleven'. Na uiteraard eerst een screening door de Juridische Commissie. Na de hoorzittingen kan het Europees Parlement stemmen over het 27 koppige bestuur.

De laatste kandidaat die sneuvelde was de Française Sylvie Goulard, bij haar is er sprake van een lopend onderzoek naar het gebruik van Europese middelen voor nationale politieke doeleinden. De Hongaarse en Roemeense kandidaat sneuvelde al eerder door financiële belangenverstrengeling.

EU lidmaatschap Balkan landen wordt doorgeschoven

Nadat eerst de ministers van Buitenlandse Zaken er zich over gebogen hadden, ging het vervolgens op de Europese Raad ook nog kort over de mogelijke opening van onderhandelingen met Albanië en Noord-Macedonië. Besloten is om de onderhandelingen door te schuiven naar een volgende vergadering, met name Frankrijk en Nederland bleven tegen. Het merendeel van de lidstaten en de Europese Commissie vinden dat de Balkanlanden perspectief moeten krijgen op uitbreiding, ook om hervormingen in eigen land te ondersteunen. De Fransen willen pas nieuwe kandidaten als het toetredingsproces grond is hervormd. Nederland is van mening dat beide landen nog niet klaar zijn voor een lidmaatschap. Rutte zei over Albanië "een duidelijk nee, onmogelijk, uitgesloten", Noord-Macedonië zou nog veel huiswerk moeten doen. De Duitsers vrezen dat door uitstel de Europese Unie geloofwaardigheid verliest. Overigens betekenen toetredingsgesprekken nog niet dat een land direct lid wordt van de Europese Unie, zo'n proces duurt jaren. De gesprekken met Turkije zijn stopgezet, de onderhandelingen met Servië en Montenegro verlopen moeizaam.

EVV Executive Committee

Deze week is het Uitvoerend bestuur van het Europees Verbond van Vakvereniging bijeen gekomen in Brussel. Naast enkele 'interne' onderwerpen zoals de oprichting van een statuten commissie en de financiën stonden er inhoudelijk stukken op de agenda. Een van de discussie ging over een Europees minimumloon. Ursula von der Leyen, aanstaande voorzitter van de Europese Commissie, heeft aangekondigd in een speech aan het Europees Parlement te zullen komen met een initiatief op een minimumloon. [Letterlijk](#) zei ze het volgende: It is still too difficult for hard working families to make ends meet in Europe. I want to ensure that work pays. In a Social Market Economy, every person that is working full time should earn a **minimum wage** that pays for a decent living. Therefore we will develop a framework, of course in respect of the different labour markets. But I think the optimal option is to have collective bargaining by employers' unions and trade unions because they tailor the minimum wage to the sector or to the region necessary. Of course I am aware there are different models, but we have to create the framework.

Uiteraard is het EVV op Europees niveau betrokken bij de discussies en ook de FNV is bezig met het onderwerp. We zijn het eens over het feit dat er een decent wage betaald moet worden waar werknemers fatsoenlijk van kunnen leven maar hoe dat er dan in Europese raamwerk uit zou moeten zien, is de vraag.

Andere onderwerpen op de executive agenda zijn het Europees Semester, migratie, een standpunt over de Gender pay transparency directive, een concept standpunt over de Green Deal. Zodra een standpunt is aangenomen door de aanwezige bonden, wordt het gepubliceerd op de [EVV website](#).

De nieuwe Brexit deal: wat zit erin en hoe staat het met werknemersrechten?

Terugblik

Brexit zou oorspronkelijk op 29 maart 2019 plaatsvinden, twee jaar nadat toenmalige premier Theresa May artikel 50 van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU) in gang zette en de onderhandelingen startte. Maar de Brexit-datum is twee keer vertraagd. In november 2018 sloot May met de EU een deal, maar Kamerleden hebben deze drie keer afgewezen. Het belangrijkste knelpunt voor veel conservatieve parlementsleden en de DUP (Noord-Ierse bondgenoot van de regering in het parlement) was de backstop in relatie tot de douane-unie. De douane-unie betekent dat er geen belasting (tarieven) geheven wordt op goederenverkeer binnen de EU en dezelfde tarieven door alle EU-landen voor goederen van buiten de EU opgelegd worden. De backstop was bedoeld om ervoor te zorgen dat er na de Brexit geen grensposten of barrières meer zouden ontstaan tussen Noord-Ierland en de Republiek Ierland.

Als het nodig was geweest, zou de backstop het VK in een nauwe handelsrelatie met de EU hebben gehouden en controles volledig hebben vermeden. Veel Kamerleden vreesden dat als de backstop werd gebruikt, het VK jaren in de douane-unie van de EU vast zou kunnen blijven zitten, waardoor het land geen handelsovereenkomsten met andere landen had kunnen sluiten. Dit punt leidde uiteindelijk tot het ontslag van Theresa May. Boris Johnson nam als premier over in juli 2019. Op 17 oktober kondigde hij de herziene deal aan.

Wat staat in de nieuwe deal?

De meeste wijzigingen t.o.v. de deal van May hebben betrekking op de status van de Ierse grens na de Brexit. Niemand wil de terugkeer van een "harde grens" tussen Noord-Ierland en de Republiek Ierland na de Brexit, met controles en infrastructuur die door paramilitaire groepen kunnen worden aangevallen. Het nieuwe protocol vervangt het Ierse backstopplan met de volgende nieuwe onderdelen:

Douane: Heel het VK verlaat de EU-douane-unie, wat betekent dat het VK in de toekomst handelsovereenkomsten met andere landen kan sluiten. Juridisch zal er een douanegrens zijn tussen Noord-Ierland (die in het VK blijft) en de Republiek Ierland (die in de EU blijft), maar in de praktijk wordt er aan die grens niets gecontroleerd. De feitelijke controles zullen plaatsvinden tussen Groot-Brittannië en het eiland Ierland (wat in feite een douanegrens wordt), waarbij goederen worden gecontroleerd op "entry-points" in Noord-Ierland. Er hoeven alleen belastingen te worden betaald op goederen die van Groot-Brittannië naar Noord-Ierland worden vervoerd als die producten als "risico" worden beschouwd om vervolgens naar de Republiek Ierland te worden vervoerd.

Een gemengd comité bestaande uit vertegenwoordigers van het VK en de EU zal op een later tijdstip beslissen welke goederen als "in gevaar" worden beschouwd. Door de gemengde commissie zullen ook limieten worden afgesproken voor de hoeveelheid hulp die de regering aan Noord-Ierse boeren kan geven. Het cijfer zal worden gebaseerd op het bedrag dat zij momenteel ontvangen uit het gemeenschappelijk landbouwbeleid van de EU.

De toekomstige relatie tussen de VK en de EU wordt behandeld in een politieke verklaring (niet juridisch bindend). Deze zegt dat beide partijen aan een vrijhandelsovereenkomst (FTA) zullen werken, een bijeenkomst op hoog niveau in juni 2020 moet kijken hoe dat verloopt.

Verslechtering van bescherming van werknemersrechten

De tekst bevat ook een nieuwe paragraaf over het zogenaamde "level playing field" - de mate waarin het VK ermee instemt zich in de toekomst nauw aan de EU-regelgeving te houden. De belangrijkste verwatering die in de nieuwe deal t.o.v. werknemersrechten is dat verwijzingen naar een "gelijk speelveld" zijn verwijderd uit de wettelijk bindende Brexit deal en in de politieke verklaring opgenomen, die niet bindend is. Dit gelijk speelveld betreft niet alleen het handhaven van hoge normen wat betreft staatssteun, concurrentie, het milieu, klimaatverandering en "relevante belastingaangelegenheden", maar ook sociale en werkgelegenheidsnormen.

De Engelse vakvereniging Trade Union Congress (TUC) [verklaart het volgende](#) over de nieuwe deal:

Deze deal geeft geen garantie dat de rechten van werknemers worden beschermd of een gelijk speelveld zullen houden met verbeteringen in de rechten van werknemers in de hele EU.

Gezien de positie van de Conservatieven op het gebied van bescherming tegen oneerlijk ontslag tot vergoedingen voor arbeidsrechtbanken, lijkt het zeker dat deze regering van de gelegenheid gebruik zou maken om de rechten op het werk te verslechteren.

De vakbeweging is van meet af aan duidelijk geweest - elke Brexit-deal moet banen, rechten en vrede in Noord-Ierland beschermen.

De deal van Boris Johnson is nog slechter voor werkende mensen dan de deal van Theresa May en zou rechten van arbeiders uitverkopen.

We kunnen deze deal niet steunen en vragen elke MP om ertegen te stemmen.

De TUC wil ook geen vrijhandelsovereenkomst met de EU maar wil dat het VK in de douane-unie blijft. Een vrijhandelsverdrag zou de Britse economie aldus TUC met 6 procent doen krimpen, en een bedreiging vormen voor banen, inkomen en de publieke gezondheidszorg (National Health Service - NHS) en leiden tot uitkoop van publieke diensten aan private partijen. Het verlaten van de douane-unie zou ook de handel duurder en langzamer maken, een rekening die uiteindelijk op arbeiders gaat vallen. Gezinnen met lage inkomens zouden het hardst worden getroffen.

Vrijhandelsovereenkomsten over de hele wereld, zegt de TUC, “zijn gekenmerkt door een gebrek aan bescherming en handhaving van de rechten van werknemers.” [TUC's eisen voor een deal](#) zijn:

- De bestaande rechten van werknemers behouden en een gelijk speelveld creëren, zodat de rechten van Britse werknemers niet achterblijven bij die van andere Europese werknemers,
- Tariefvrije, onbelemmerde, wrijvingsloze handel in goederen en diensten met de EU behouden om banen te beschermen,
- Bescherming van de handel en bestaanszekerheid in Gibraltar en Ierland, zonder harde grens tussen Ierland en Noord-Ierland en geen beperkingen meer op de grens tussen Gibraltar en Spanje.

Wat is niet nieuw

De overgang - een periode waarin alle huidige regels hetzelfde blijven, waardoor het VK en de EU kunnen onderhandelen over hun toekomstige relatie - zal tot eind december 2020 duren. De overgang kan worden verlengd, maar alleen voor een periode van één of twee jaar. Zowel het VK als de EU moeten akkoord gaan met een verlenging.

Britse burgers in de EU en EU-burgers in het VK behouden hun verblijfs- en socialezekerheidsrechten na de Brexit. Regels voor bewegingsvrijheid blijven tijdens de overgang van toepassing. Dit betekent dat Britse staatsburgers in deze periode in EU-landen kunnen wonen en werken (en EU-staatsburgers in het VK kunnen wonen en werken). EU burgers die vijf jaar in hetzelfde EU-land blijft mogen een permanente verblijfsvergunning aanvragen.

Exit rekening: Het VK zal zijn financiële verplichtingen tegenover de EU moeten nakomen. Er is geen exact cijfer, maar het grootste deel van deze "scheidingswet" zullen de VK-bijdragen aan de EU-begrotingen 2019 en 2020 zijn. Het Engelse *Office for Budget Responsibility* (OBR) schat dat de rekening nu rond de £33 miljard ligt.

Tijdslijn

Zoals de afgelopen jaren hebben uitgewezen is het moeilijk om een Brexit tijdslijn te voorspellen. De huidige stand van zaken (23 oktober 2019) is dat parlementsleden dinsdag het implementatiewet (110 pagina's) van de Deal (585 pagina's) met 329 stemmen voor en 299 tegen goed hebben gekeurd: als eerste stap in de wetsprocedure, nu komt de 2^e lezing die amendementen moet voorstellen. Parlementariërs hebben Johnson's eis voor volledige goedkeuring van het plan in 3 dagen echter afgewezen. Nu kunnen amendementen voorgesteld worden die pogingen zullen omvatten om de deal opnieuw aan een referendum te koppelen of het VK in de douane-unie te houden.

Nadat Johnson op 18 oktober nog geen parlementaire steun voor zijn deal had, was hij wettelijk verplicht tot 31 januari uitstel bij de EU te vragen (om een no-deal scenario te voorkomen). De EU zal dit waarschijnlijk goedkeuren en de deadline flexibel houden voor het geval dat de deal eerder geratificeerd wordt.

Omdat de premier zelf geen uitstel wou, heeft hij echter aangegeven dat hij op algemene verkiezingen zal aandringen als de EU op zijn verzoek ingaat. Johnson 'pauzeerde' dus zijn Brexit deal op dinsdag nadat de versnelde ratificatie door de parlementsleden was afgewezen.

Nu wachten we allemaal op de EU beslissing over de uitstel en de komende verkiezingen in het VK.

AGENDA:

Bijeenkomst EOR-netwerkbijeenkomst

DATUM: 15 november 2019

TIJD: 14.00 uur tot 17.00 uur, eindigt met een buffet. Vooraf aanmelden vereist.

LOCATIE: Regionaal Vakbondshuis, Varrolaan 100 te Utrecht

Op 15 november 2019 komt Stan De Spiegelaere in Utrecht de resultaten van dat onderzoek toelichten aan Nederlandse EOR-leden in een EOR-netwerkbijeenkomst.

Hierbij meer [informatie](#)

ITEM Jaarconferentie 2019 | "Bouwen aan een kennisplatform voor grensoverschrijdende samenwerking

Donderdag 21 en vrijdag 22 november 2019 | Enschede

Jubileum editie - 5 jaar ITEM

"100 Jaar ILO: Een feestje waard!"

DATUM: 22 november 2019

TIJD: 10.00 uur tot 15.00 uur, aansluitend borrel

LOCATIE: CVH Utrecht

Hier vind je meer informatie

Voor de mensen die zich al hebben aangemeld via Lucia Lapar, via deze link kan de workshops van je voorkeur aangeven, mocht je dat nog niet gedaan hebben: www.fnv.nl/100jaarilo.